

УДК 616.831-005-08:577.1:547.79

ТІОТРИАЗОЛІН ЯК ЗАСІБ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ З ПОРУШЕННЯМИ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ

Васильєва Н. В., Прасол Ю. Г., Чемісов А. Ф., Єршов В. І.

Буковинська державна медична академія, м. Чернівці
Вузлова клінічна лікарня на станції Чернівці

Ключові слова: дисциркуляторна енцефалопатія, ішемічний інсульт, тіотриазолін, пероксидне окислення ліпідів.

Однією з актуальних проблем невропатології є судинні захворювання головного мозку. Найтяжчим з них вважають інсульт. Але до таких екзацербаций у вигляді інсульту часто призводить дисциркуляторна енцефалопатія (ДЕ), оскільки вона зумовлює поступове наростання дифузних змін тканин головного мозку [1]. Дані за останнє десятиліття щодо патогенезу цих захворювань незаперечно доводять істотну роль у їхньому розвитку вільних радикалів (ВР). Основними місцями накопичення ВР є, у першу чергу, клітинні мембрани [10]. В організмі ВР найчастіше утворюються внаслідок окислення ненасичених жирних кислот. Цей процес тісно пов'язаний з пероксидним вільнорадикальним окисленням ліпідів (ПОЛ), що у нормі перебігає на певному стаціонарному рівні. Така суворя регламентація реакцій ПОЛ досягається за рахунок функціонування в організмі системи ферментних і неферментних механізмів, котрі утворюють антиоксидантну глутатіонову систему (ГС) [8]. Порухення антиоксидантної ланки зумовлює некеровану активацію в нервовій системі процесів ПОЛ. Наслідки таких порушень позначаються не тільки на мембрані, а й на клітині в цілому. З іншого боку, процеси, що почалися на клітинному рівні, переростають в органі й системні [9], при цьому активація процесів ПОЛ супроводжується збільшенням кількості й тяжкості клінічних синдромів.

З огляду на це, актуального значення набуває проблема розробки фармакологічних препаратів регуляції процесів ПОЛ. Тим більше, що у хворих, які перенесли інсульт, стабілізація антиоксидантної системи триває кілька років [4]. Перспективним виявився синтетичний препарат тіотриазолін (ТТЗ), що має антиоксидантні, мембраностабілізуювальні та протиішемічні властивості [2]. У літературі немає даних про порівняння ефективності ТТЗ у лікуванні хворих на ДЕ і пацієнтів у відновному періоді інсульту. Метою роботи стало вивчення стану оксидантної системи і ГС крові у хворих на ДЕ на II стадії і у хворих у відновному періоді ішемічного інсульту (II), а також вивчення впливу ТТЗ на показники цих систем у хворих таких груп.

Матеріали і методи дослідження

Спостерігали дві групи хворих: першу склали пацієнти з ДЕ (на II стадії), другу — хворі, обстежені у відновному періоді II (від 2 місяців до 1 року). В обох групах причиною захворювання виявилось поєднання церебрального атеросклерозу з артеріальною гіпертензією. Клінічна картина хвороби в усіх спостереженнях була типовою для відповідної стадії розвитку судинних розладів. Біохімічні показники у хворих обох груп досліджували до початку проведення терапії. Після цього кожен групу поділяли на підгрупи і проводили дослідження в середньому на 11—13-й день лікування. Таким чином, кожного хворого було обстежено двічі.

Першу групу, що складалася з 19 пацієнтів віком 48—76 років, ми розподілили на дві підгрупи: 1-шу склали 8 пацієнтів, котрі одержували комплексне лікування препаратами, що поліпшують реологічні властивості крові, метаболізм мозку, а також отримували симптоматичне лікування; 2-гу підгрупу — 11 пацієнтів, у комплексне лікування яких входив ТТЗ у вигляді 1 % розчину. Препарат вводили внутрішньом'язово щодня 2 рази на добу по 2 мл.

Друга група хворих складалася з 14 пацієнтів віком 47—69 років. Її розподілили на дві підгрупи, у кожній з яких було по 7 хворих. Схема лікування їх була такою ж, як і в підгрупах першої групи.

Контрольна група складалася з 27 здорових осіб віком від 40 до 67 років.

Стан ПОЛ оцінювали за показниками вмісту: первинних продуктів — ізольованих подвійних зв'язків, дієнових кон'югатів, проміжних — кетодієнів і спряжених триєнів [6], кінцевих продуктів — малонового діальдегіду (МДА) [7]. Про стан ГС судили за рівнем відновленого глутатіону (Г-SH) [3], активності глутатіон-S-трансферази (ГТ) [5], глутатіонпероксидази (ГП) [3], глутатіонредуктази (ГР) [5] і глюкозо-6-фосфатглікогенази (Г-6-ФД) [5]. Результати обробляли статистично за допомогою t-критерію (Стьюдента).

Результати та їх обговорення

Після 10-денного курсу лікування, у схему якого входив ТТЗ, у хворих на ДЕ було відзначено пози-

тивний клінічний ефект, що виявлявся у зменшенні головного болю та запаморочень, нормалізації емоційної сфери. Крім цього, відзначали позитивну динаміку неврологічної мікросимптоматики. У хворих, обстежених у відновному періоді II, спостерігалися лише зазначені вище ознаки суб'єктивного поліпшення. У хворих першої і другої груп, порівняно із здоровими особами, усі показники змінювалися достовірно. Причому, найістотніші зміни стосувалися рівня МДА, дієнових кон'югатів, кетодієнів і сполучених триєнів. У хворих на ДЕ вони були підвищені відповідно на 83, 97 і 41 %. У хворих у відновному періоді II рівень МДА і кетодієнів був підвищений на 75 і 49 % відповідно. Найбільше зріс рівень дієнових кон'югатів — у 2,3 разу. Ці показники свідчать про активацію вільнорадикального окислення ліпідів. Зміни ГС не були однозначними. Приміром, активність ГТ і ГР у першій і другій групах хворих збільшувалася відповідно на 31, 24 % і 35, 23 %. Рівень Г-SH у хворих на ДЕ знижувався на 29 %, а в хворих, обстежених у відновному періоді II до лікування, — на 30 %. У хворих обох груп зниження активності ГП і Г-6-ФД до лікування відбувалося одночасно. Зміни більшості показників у хворих на ДЕ 1-ї підгрупи не були достовірними порівняно з такими першої групи, тобто значення показників після звичайного комплексу лікування практично не відрізнялися від початкових. У 2-й підгрупі хворих на ДЕ, до схеми лікування яких входив ТТЗ, спостерігалися істотні зміни в оксидантній системі і ГС крові. Ска-

жімо, рівні ізолюваних подвійних зв'язків, кетодієнів і сполучених триєнів, Г-SH, а також активність ГТ, ГР і Г-6-ФД максимально наближались до показників контрольної групи ($P > 0,05$). Зміна тих самих показників проти початкових значень (першої групи) і даних обстеження хворих 1-ї підгрупи була достовірною ($P < 0,001$ і $P < 0,02$ відповідно). У хворих, обстежених у відновному періоді II, які одержували комплексне лікування, до схеми якого не входив ТТЗ, усі показники, порівняно з показниками до лікування, не були достовірними, тобто не відрізнялися. У хворих 2-ої підгрупи, які отримували препарат, істотно змінилися лише: рівні ізолюваних подвійних зв'язків, Г-SH і активність ГР (порівняно з контролем, $P > 0,05$). Окремі показники, наприклад рівень МДА, дієнових кон'югатів і кетодієнів, активність ГТ і Г-6-ФД, не були достовірними ($P > 0,05$) проти 1-ї підгрупи, що свідчило про малу ефективність комплексного лікування з ТТЗ у даних хворих.

Висновки

Таким чином, у крові хворих на дисциркуляторну енцефалопатію на II стадії та у хворих, обстежених у відновному періоді ішемічного інсульту, було зафіксовано достовірне підвищення рівня продуктів ПОЛ і зниження активності захисної глутатионової системи. Зіставлення клініко-біохімічних показників виявило, що комплексне лікування з ТТЗ є ефективнішим у хворих на ДЕ, причому не тільки на клінічному, а й на патогенетичному рівні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бекузарова М. Р., Бурд Г. С., Колесникова Т. И. и др. Состояние системы гемостаза и патогенетическая терапия поздних стадий дисциркуляторной энцефалопатии // Журн. невропатологии и психиатрии им. С. С. Корсакова. — 1997. — Т. 97, № 6. — С. 35—38.
2. Васильева Н. В. Стан оксидантної та захисної глутатионової систем крові хворих в різні періоди мозкового інсульту // Буков. мед. вісник. — 1998. — Т. 2, № 2. — С. 80—84.
3. Власова С. Н., Шабуніна Е. И., Переслегіна И. А. Активность глутатион-зависимых ферментов эритроцитов при хронических заболеваниях печени у детей // Лаб. дело. — 1990. — № 8. — С. 19—21.
4. Волчегорский И. А., Налимов А. Г., Яровинский Б. Г., Лившиц Р. И. Сопоставление различных подходов к определению продуктов пероксидного окисления липидов в гептан-изопропанольных экстрактах крови // Вопр. мед. химии. — 1989. — Т. 35, № 1. — С. 127—130.
5. Захарьин Ю. Л. Метод определения активности глюкозо-6-фосфатдегидрогеназы и 6-фосфоглюконатдегидрогеназы // Лаб. дело. — 1967. — № 6. — С. 327—330.
6. Мецишен И. Ф., Петрова И. В. Окисление и восстановление глутатиона в органах крыс при введении этония // Укр. биохим. журн. — 1983. — Т. 55, № 5. — С. 571—573.
7. Мецишен И. Ф. Механизм действия четвертичных аммониевых соединений (этония, тиония, додекония и их производных) на обмен веществ в норме и патологии: Автореф. дис. ... докт. биол. наук. — Киев, 1991. — 37 с.
8. Пахомов В. И. Гипербарическая оксигенация в нейтрализации реакций перекисного окисления липидов и стабилизации клеточных мембран // Врачеб. дело. — 1990. — № 6. — С. 35—38.
9. Стець В. Р., Мазур І. А., Книш Є. Г. та ін. Експериментальна терапія тетра-хлорметанового гепатиту тіотриазоліном // Ліки. — 1995. — № 1. — С. 80—82.
10. Rycken K. Ch. «Free radical disease» — das bild Die Krankheiten der Zivilisation // Biologische Medizin. — 1992. — N 1. — S. 41—43.

ТИОТРИАЗОЛИН КАК СРЕДСТВО ЛЕЧЕНИЯ БОЛЬНЫХ С РАЗЛИЧНЫМИ ФОРМАМИ НАРУШЕНИЯ МОЗГОВОГО КРОВООБРАЩЕНИЯ

Васильева Н. В., Прасол Ю. Г., Чемисов А. Ф., Ершов В. И.

Сравнительный анализ показателей оксидантной (изолированные двойные связи, диеновые и триеновые конъюгаты и малоновый диальдегид), а также антиоксидантной глутатионовой (уровень восстановленного глутатиона, активность глутатион-S-трансферазы, глутатионпероксидазы, глутатионредуктазы, глюкозо-6-фосфатдегидрогеназы) систем крови у 27 обследованных из контрольной группы, 11 больных с дисциркуляторной энцефалопатией на II стадии и 8 больных в восстановительном периоде ишемического инсульта, лечение которых включало тиотриазолин, показал приближение этих показателей у больных первой группы к нормальным значениям.

EFFECTIVENES OF APPLIENCE OF THIOTRIAZOLIN TO PATIENTS WITH IMPAIRMENT OF CEREBRAL CIRCULATION

Vasylyeva N. V., Prasol U. G., Chemisov A. F., Ertchov V. I.

Comparative analysis of the indices of oxidative (isolated double relations, dien, trien conjugates, ketodien and malon dialdehyde) and antioxidative glutathione (the content of reduced glutathione, activity of glutathion-S-transpheraze, glutathionperoxidaze, glutathionreductaze, glucose-6-phosphatdehydrogenaze) blood systems in 27 individuals of the control group, 11 patients with discirculative encephalopathy of the II degree whose treatment included thiotriazolín and 8 patients with brain stroke in rebuilding periods whose treatment was identical, showed the maximum reproaching of the first group's indices to the control one.